

de fabeltastische generatie einstein

19/11/2011 | Marcel Schmeier M SEN

Soms hoor ik leerkrachten spreken over zaken waarvan het bestaan op z'n minst twijfelachtig is. Zo zouden kinderen goed kunnen multi-tasken.

De huidige beeldcultuur met snelle, korte en hapklare brokken sluit daarom goed aan op wat kinderen nodig zouden hebben. Ze zijn betrokken en lijken van nature geboeid door deze aanbiedingsvorm.

Het onderwijs, zoals dat op veel scholen wordt aangeboden, zou hierdoor door hen als saai en achterhaald worden ervaren. School is een plaats die is blijven hangen in het verleden en is geen plek die kinderen voorbereidt op de toekomst.

Sommige leerkrachten gaan zelfs zo ver dat ze stellen dat de huidige generatie kinderen superieure eigenschappen bezit. Ze leren anders en begrijpen de wereld veel beter dan hun ouders. Het onderwijs moet daarom op de schop en aangepast worden aan de nieuwe generatie wonderkinderen. Een interessante waarneming die logisch en aannemelijk lijkt, maar die volgens mij niet klopt.

Allereerst is er de aanname dat kinderen goed kunnen multi-tasken. Maar het gelijktijdig uitvoeren van verschillende taken gaat altijd ten koste van de kwaliteit ervan. Je kan verschillende dingen dus wel gelijktijdig doen, maar je bent er oppervlakkiger mee bezig.

Misschien dat kinderen inderdaad met meer verschillende dingen tegelijkertijd bezig zijn dan hun ouders. Dit wil echter nog niet zeggen dat dit ook effectiever of beter is. Toch zijn we als volwassenen geneigd om dit wel zo te zien. Ons paradigma stelt het kind centraal en dicht het geweldige eigenschappen toe.

Sommige leerkrachten spreken zelfs over de fantastische generatie Einstein en bestempelen volwassenheid als iets wat gewantrouwd moet worden. Als volwassenheid echter als iets slechts wordt gezien, dan is er geen basis om gezag uit te stralen en voor kinderen is er geen aanleiding om volwassenheid na te streven. Dit vind ik een zeer onwenselijke situatie.

De generatie Einstein bestaat niet. Kinderen zijn namelijk helemaal niet beter gaan presteren op school: ze lezen minder goed dan vroeger (Vernooy, 2002) en de rekenprestaties dalen (PISA, 2009). Leerkrachten die geloven in de generatie Einstein beweren dat dit echter verouderde schoolse vakken zijn waaraan kinderen niets hebben in de toekomstige informatiemaatschappij.

Deze aanname is volgens mij ook onjuist en zelfs zeer schadelijk voor de ontwikkeling van kinderen. De mate waarin kinderen kunnen lezen en rekenen bepaalt namelijk voor het overgrote deel of ze al dan niet zullen slagen in de maatschappij (Wieberdink, 2011).

Het in twijfel trekken hiervan is gebaseerd op een onvoorwaardelijk blind geloof in dat het anders moet in het onderwijs. Maar hoe het dan precies moet? Daarop blijft men het antwoord schuldig.

Als kinderen in hun vrije tijd vooral verleid worden door de snelle beeldcultuur en daardoor school saai vinden, dan volgt hier niet automatisch uit dat we ons onderwijs hierop moeten aanpassen. Ten eerste is er geen verschil met vroeger: ook toen vonden kinderen school ouderwets en saai: natuurlijk zetten kinderen zich soms af tegen ouders, leerkrachten en instituties.

Daarnaast moeten we op school geen zaken aanbieden die kinderen van nature al kennen en kunnen. School is namelijk bedoeld om kinderen kennis te laten maken met zaken die ze zich daarbuiten niet eigen kunnen maken.

Kinderen zouden op school moeten leren om te focussen en hun aandacht langer bij saaie zaken te houden dan dat ze thuis op de bank zouden doen. Hierdoor leren we kinderen verder te kijken dan de krantenkoppen zoals die voorop Google Nieuws, De Telegraaf of de gratis krantjes in de trein te zien zijn.

Langere tijd concentreren op een tekst die zaken beschrijft die niet aansluiten op de dagelijkse leefwereld van het kind is een belangrijke oefening. Kinderen leren om zich te verplaatsen in een andere wereld dan die ze kennen. Lastige vragen leren beantwoorden en hierbij gevoed worden door de kennis van de leerkracht om het ook eens van een andere kant te bekijken, te leren om verder te denken dan het eigen bekende wereldje. Dat is onderwijs.

Kinderen begrijpen de wereld helemaal niet beter dan hun ouders. Ze kennen wel hun eigen subcultuur beter dan hun ouders dat doen. Ook hier is er niets nieuws onder de zon. Toen ik op de middelbare school zat, verbaasde mijn wiskundeleraar zich erover dat we vrijwel de hele Top 40 uit ons hoofd kenden. Met formules hadden we heel wat meer moeite. Formules vonden we saai. Zo heb ik me in mijn eerste jaren als leerkracht ook verbaasd dat kinderen alle Pokemons bij naam kenden.

Volwassenen zijn tegenwoordig de jeugdcultuur centraal gaan stellen en kijken op tegen kinderen die zich hier uiteraard heel soepel in bewegen. In mijn tijd lachte mijn wiskundeleraar om de onbenulligheid ervan. Dit betekent niet dat je als volwassene stil staat: ook bij mijn oude wiskundeleraar hangt tegenwoordig een digibord in de klas en wordt software gebruikt met schitterende wiskundige toepassingen voor in de lessen.

***“Alles moet
individueel en
persoonlijk zijn,
maar vooral ook
direct beschikbaar.”***

Het onderwijs aanpassen aan de snelle beeldcultuur is naar mijn mening om nog een andere reden niet verstandig. We willen kinderen niet op hun eigen lage behoeftebevrediging laten aanmodderen, maar hen naar een hoger niveau van denken en handelen trekken.

De wereld buiten school vraagt steeds vaker om snelle en passende oplossingen op maat. Alles moet individueel en persoonlijk zijn, maar vooral ook direct beschikbaar. Binnen school is dit ook al zichtbaar in de vorm van individuele

leerwegen en handelingsplannen. Ieder kind is speciaal en heeft onderwijs op maat nodig.

Verschillen worden verheerlijkt en uitvergroot: diagnoses, rugzakjes en daarmee extra hulp en individuele begeleiding. Het leidt tot medicalisering en therapeutisering van ons onderwijs. We leren onze kinderen dat alles om hen draait. We maken aparte niveaugroepen voor zwakke en sterke leerlingen en vergroten daarmee de kloof in onze klassen en uiteindelijk ook in onze maatschappij. Bosman (2011) stelde onlangs dat het tijd wordt dat al die prinsjes en prinsesjes weer worden teruggebracht tot het niveau van lakei.

Samenleven begint op school. Laten we kinderen leren om samen te leren: gezamenlijke groepsinstructie en allemaal in ieder geval dezelfde fundamentele doelen halen. Laten we omkijken naar hen die minder kansen hebben en hen aan de hand nemen. Solidariteit en rekening houden met elkaar, leren wachten op je beurt en soms dingen doen die saai zijn. Goed onderwijs is namelijk soms saai, maar wel altijd leerzaam.

Als we kinderen dit kunnen meegeven, dan zal de volgende generatie leerkrachten misschien in staat zijn om door onderwijsmythen als multi-tasken en de generatie Einstein heen te prikken.